

Sygn. akt I Cz 133/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2015 r.

SĄD OKRĘGOWY W ŁOMŻY I WYDZIAŁ CYWILNY

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Adamiak (spr.)

Sędziowie: SSO Anna Kacprzyk

SSO Wiesława Kozikowska

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2015 r. w Łomży na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki z o.o. w S.

z udziałem dłużnika I. D.

o nadanie klauzuli wykonalności

na skutek zażalenia wierzyciela

na punkt 3. postanowienia Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt I Co 262/15

p o s t a n a w i a:

uchylić pkt. 3 zaskarżonego postanowienia.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem sygn. akt I Nc 46/10 na rzecz wierzyciela. W uzasadnieniu Sąd przywołując art. 788 k.p.c. wskazał, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przywołanym w sentencji tytułom egzekucyjnym zasługuje na uwzględnienie (punkt 1 postanowienia). W punkcie 2 zasądził od dłużnika na rzecz wierzyciela koszty postępowania klauzulowego. Natomiast w pkt. 3 odmówił wydania wierzycielowi wydania tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, gdyż wnioskodawca nie przedłożył oryginału tytułu wykonawczego, któremu ma być nadana klauzula wykonalności. Sąd podniósł, że zasadą jest jednorazowe wydawanie tytułu wykonawczego na rzecz wierzyciela, a w sprawie niniejszej nie zachodzą przesłanki określone w art. 793 k.p.c., które mogłyby uzasadniać wydanie dalszego tytułu wykonawczego.

Powyższe postanowienie w zakresie pkt. 3 zaskarżył zażaleniem wierzyciel (...) spółka z o.o. w S., zarzucając że obowiązkiem sądu jest wydanie tytułu wykonawczego. Wydanie samego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności zdaniem skarżącego narusza § 181 i 182 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych Sąd Rejonowy gdyż tytuł wykonawczy powinien stanowić jedną całość.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne i doprowadziło do uchylenia postanowienia w zaskarżonej części.

Przesłanką uzyskania klauzuli wykonalności jest wykazanie przez wierzyciela przejścia praw lub obowiązków za pomocą dokumentu urzędowego lub prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym. Wystarczy, że osnowa dokumentu tylko stwierdza fakt przejścia praw lub obowiązków. Art. 788 § 1 k.p.c. ma zastosowanie również w razie przeniesienia wierzytelności po wszczęciu postępowania egzekucyjnego (podobnie Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 października 2004 r., III CZP 63/04 (OSNC 2005, nr 10, poz. 174). Stanowisko to opiera się na respektowaniu zasady, że kształtowanie treści tytułu wykonawczego, jego elementów podmiotowych i przedmiotowych przysługuje wyłącznie sądowi w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności, a organ egzekucyjny powinien ograniczyć się do prowadzenia egzekucji na podstawie tak wydanego tytułu wykonawczego.

W postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 788 kpc Sąd bada jedynie, czy nabywca uprawnień legitymuje się dokumentem, o którym mowa w tym przepisie. Orzeczenie to jest orzeczeniem formalnym. Przedstawienie Sądowi oryginału tytułu wykonawczego wydanego pierwotnemu wierzycielowi nie stanowi przesłanki formalnej do rozpoznania tego wniosku. Sąd Rejonowy dokonał oceny, iż zachodzą przesłanki do ustalenia następstwa prawnego po stronie wierzyciela. Uwzględniając wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu na rzecz wnioskodawcy równocześnie jednak powołując się na brak oryginału tytułu wykonawczego odmówił wydania tytułu wykonawczego. Wobec uwzględnienia wniosku na podstawie art. 788 kpc można jedynie na marginesie zasygnalizować, że w doktrynie i orzecznictwie występuje pogląd, iż brak oryginału tytułu wykonawczego może stanowić podstawę oddalenia wniosku o nadanie klauzuli.

W kwestii technicznego wydania nowego tytułu wykonawczego na rzecz nabywcy wierzytelności w przypadku uwzględnienia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w praktyce orzecniczej występują różne rozwiązania.

Pierwsze stanowisko, które zostało przyjęte przez Sąd rejonowy wskazuje, iż w przypadku gdy na podstawie pierwotnego tytułu wykonawczego toczy się postępowanie egzekucyjne, wierzycielowi wydaje się wyłącznie odpis postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności z przejściem uprawnień. Zdaniem Sądu rejonowego egzekucja wówczas miałaby być kontynuowana na rzecz nabywcy w oparciu o pierwotny tytuł, a podstawą do wstąpienia nabywcy w postępowaniu egzekucyjnym w miejsce pierwotnego wierzyciela byłoby postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Stanowisko takie uzasadnił ochroną dłużnika przed ryzykiem, iż w obrocie znajdowałyby się dwa tytuły wykonawcze - pierwotny oraz wydany nabywcy wierzytelności.

Odnosząc się do powyższego poglądu należy wskazać, że jego źródeł nie sposób upatrywać w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2004 r., sygn. akt III CZP 63/04, OSNC 2005/10/174. W jej treści wskazano jedynie, że przejście uprawnienia lub obowiązku wymaga nadania klauzuli wykonalności na rzecz lub przeciw tej osobie, a wykładnia językowa art. 788 kpc nie sprzeciwia się nadaniu klauzuli w razie przejścia uprawnienia podczas postępowania egzekucyjnego. Sąd Najwyższy nie odnosił się do kwestii technicznej wydania nowego tytułu wykonawczego, ani też dopuszczalności prowadzenia egzekucji na rzecz nowego wierzyciela w oparciu o samo postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności.

Dokonując przeglądu orzecznictwa należy zauważyć, że występuje również pogląd, że żądanie od nabywcy wierzytelności przedłożenia oryginału tytułu wykonawczego w przypadku, gdy znajduje się on w aktach egzekucyjnych jest praktyką nieprawidłową. Zmuszałaby niejako do umorzenia prowadzonego postępowania egzekucyjnego. W tym stanie rzeczy obowiązkiem byłoby zwrócenie się do komornika o akta egzekucyjne. W ocenie Sądu Okręgowego takie podejście jest również nieprawidłowe. Przedmiotem zainteresowania Sądu rozpoznającego wniosek na podstawie art. 788 kpc nie jest przecież sam fakt wydania tytułu wykonawczego pierwotnemu wierzycielowi, który bezpośrednio wynika z akt postępowania merytorycznego. Należy również odrzucić pogląd o możliwości połączenia postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności z tytułem znajdującym się w aktach komorniczych. Sąd wówczas nie mógłby i tak wydać tak sporządzonego tytułu wykonawczego wierzycielowi, zaś organ egzekucyjny, któremu zwrócono by akta ze zmodyfikowanym tytułem egzekucyjnym stanąłby przed dylematem czy umorzyć postępowanie z dotychczasowym wierzycielem, a bez stosownego wniosku następcy nie mógłby kontynuować postępowania egzekucyjnego.

W ocenie Sądu Okręgowego na akceptację zasługuje trzecie rozwiązanie występujące w orzeczeniach sądów i zarazem najpraktyczniejsze stanowisko, że Sąd powinien wydać wierzycielowi nowy tytuł wykonawczy obejmujący tytuł egzekucyjny zaopatrzonego w klauzulę wykonalności stwierdzającą przejście uprawnień, jeżeli tytuł pierwotny w ogóle nie będzie mu przedstawiony. Powyższe umożliwi realizację ustawowego obowiązku nałożonego na sądy w art. 783 § 1 k.p.c.: „Niezwłocznie po ogłoszeniu postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, a gdy ogłoszenia nie było niezwłocznie po jego wydaniu, klauzulę wykonalności umieszcza się na tytule egzekucyjnym (...)”. Zdaniem Sądu Okręgowego po przejściu uprawnień lub obowiązków stwierdzonych tytułem i nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz lub przeciwko nabywcy, powstaje nowy tytuł wykonawczy stanowiący podstawę egzekucji przeciwko lub na rzecz nowych stron wymienionych w klauzuli wykonalności (podobnie uzasadnienie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2010 r. I CSK 211/09, opubl. LEX nr 570115).

Zachodzi tu jedynie potencjalne ryzyko, iż nieuczciwi dysponenci tych dokumentów usiłowałiby prowadzić odrębne egzekucje na ich podstawie. W takiej sytuacji dłużnikowi przysługiwać będzie środek ochrony w postaci powództwa przeciwegzekucyjnego (art. 840 k.p.c.) - por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 1992 r., III CZP 94/92, OSNC 1993/3/32 - a nadto, w razie wyrządzenia dłużnikowi takim działaniem szkody, również roszczenie odszkodowawcze (art. 415 k.c.). Sąd Najwyższy zauważył, że art. 788 k.p.c. ustanawia tylko jedną cezurę czasową ograniczającą zastosowanie tego przepisu, czyli zmiana podmiotu musi nastąpić po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a w przypadku tytułu egzekucyjnego będącego orzeczeniem sądowym, po wszczęciu postępowania zmierzającego do jego wydania. Żaden przepis nie stoi na przeszkodzie ponownemu nadaniu klauzuli wykonalności temu samemu tytułowi egzekucyjnemu, czyli art. 788 k.p.c. może być zastosowany wielokrotnie.

W sytuacji zmiany uprawnionego wierzyciela zbywca wierzytelności może zażądać umorzenia postępowania na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. Nabywca wierzytelności, który uzyskał klauzulę wykonalności w trybie art. 788 k.p.c., może wówczas wszcząć własne postępowanie egzekucyjne. Ewentualnie nabywca wierzytelności, dysponujący tytułem wykonawczym (tytułem egzekucyjnym z klauzulą wykonalności nadaną w trybie art. 788 k.p.c.) może przystąpić do toczącego się postępowania egzekucyjnego i wejść na miejsce zbywcy. Odpowiednie stosowanie art. 192 pkt 3 k.p.c. (art. 13 § 2 k.p.c.) wyklucza konieczność uzyskania zgody dłużnika na zmianę po stronie wierzyciela (podobnie G. J., Przejście uprawnień wierzyciela (obowiązków dłużnika) po wszczęciu właściwego postępowania egzekucyjnego, Egzekucja z nieruchomości, LEX).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie w zaskarżonej części na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Na skutek uchylenia odmowy wydania wierzycielowi tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności obowiązkiem Sądu Rejonowego będzie wydanie prawidłowego tytułu wykonawczego zgodnie z wymogami z § 181 i 182 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych.

ZARZĄDZENIE

- 1) a/a;
- 2) odpis doręczyć stronom (zażalenie nie przysługuje).